Edukačná psychológia

Základné teoretické východiská

1. Dejiny edukačnej psychológie a vývin názorov na jej predmet. Miesto edukačnej psychológie v systéme psychologických a pedagogických vied. Vzťah edukačnej psychológie k ostatným psychologickým vedám a k hraničným vedám.

2. Metodológia výskumu v edukačnej psychológii. Prístup „evidence based“ (oblasť vzniku, na aké otázky odpovedá a aké je jeho konkrétne využite v edukačnej psychológii).

3. Metódy zisťovania údajov v edukačnej psychológii. Osobitosti metódy pozorovania a hodnotiace stupnice. Experimentálne metódy v edukačnej psychológii, ich druhy a osobitosti sociometrických metód.

4. Metóda rozhovoru a metóda dotazníka v edukačnej psychológii. Psychologické testy a metódy hodnotenia výsledkov výskumu. Analýza činnosti.

5. Determinanty vývinu a utvárania psychiky človeka. Základné pojmy edukačnej psychológie (rast, zrenie, vývin, učenie, výchova, sebavýchova a i.) a vzťahy medzi nimi. Edukačnopsychologické zásady výchovného pôsobenia.

Psychológia učenia a vzdelávania

6. Úvod do psychológie učenia. Chápanie učenia v širšom a užšom zmysle. Učenie ako nepretržitý životný proces a prirodzená aktivita človeka. Sebaregulácia, sebareflexia, sebaaktualizácia a sebatranscendencia.

7. Charakteristika procesov učenia z hľadiska jeho druhov (Maršálová, Atkinson a i.) Habituácia ako najjednoduchšia forma učenia. Percepčno-motorické učenie, verbálne učenie, pojmové učenie.

8. Učenie riešením problému, druhy problémov a fázy riešenia problému. Problémové vyučovanie (učenie objavovaním) – John Dewey, Jerome Bruner.

9. Klasické podmieňovanie - Pavlov. Princíp učenia podmieňovaním, objasnenie základných pojmov. Operačné podmieňovanie Skinnera. Základné rozdiely KP a OP. Behaviorálna modifikácia správania. Posilňovanie v edukácii.

10. Prínos tvarovej psychológie pre teóriu učenia. Teória učenia vhľadom. Lewinova teória učenia ako štrukturácie životného priestoru.

11. Niektoré novšie teórie učenia. Teória sociálneho učenia Banduru. Teória naučenej bezmocnosti.

12. Zákony a podmienky učenia. Štýly učenia a kognitívne štýly. Teoretické prístupy k učeniu - fenomenologický, skúsenostný, informačný a ich aplikácie. Kolbov model učenia. Gagné – fázy učenia a udalosti vyučovania. Bloom - učenie so zvládnutím.

13. Motivácia ako jadro pedagogiky. Dôsledky narušenia motivácie (ťažkosti v správaní, dosahovaní výkonu a i.). Možnosti aplikácie logoterapie do edukačného procesu. Logoterapeutická práca s rodinou.

Psychológia výchovy

14. Termín edukačná psychológia a jeho zdôvodnenie (antropologicý a edukologický prístup, uplatňovanie v teórii a praxi.)

15. Indikátory fenomenálnych odlišností výchovy a vzdelávania (problém rozlíšenia oboch pojmov, javové osobitosti ako klasifikačný indikátor.)

16. Kriteriálne odlišovanie výchovy od vzdelávania prostredníctvom monotypickej a polytypickej klasifikácie.

17. Predmet psychológie výchovy (jeho tematické okruhy a aplikačné príklady chápania pojmov : učenie, samoučenie, vyučovanie ako vzťahotvorných a výkonotvorných procesov.)

18. Vymedzenie a klasifikácia výchovne problémového správania ; jeho triedy (OF), prvky (k,z,i) a názvy modelov. Modely úplne, jednostranne a nedostatočne prispôsobeného VPS (pokus o ich formalizované, schematické a verbalizované vyjadrenie).

19. Metóda klarifikácie. Osobitosti klarifikačnej informácie a požiadavky na formulovanie argumentov. Osobitosti komunikatívnosti, kontradiktívnosti, depersonifikovanosti téz.

20. Princípy presvedčovania a presvedčenia. Metodiky presvedčovania z aspektu amplifikácie, interogatívneho schvaľovania, intervenčných vplyvov, uplatňovania apelov a proponovaného riešenia.

21. Metóda exemplifikácie z aspektu selekcie, špecifikácie, frekvencie, proximity a kontextu modelov.

LITERATÚRA

ATKINSONOVÁ,R.L., ATKINSON,R.C. et al. (1995). *Psychologie.* IV. časť – Učení, zapamatování a myšlení. Praha: Victoria Publishing.

BIEHLER, R.F., SNOWMAN, J. (1990) *Psychology Applied to Teaching*. Boston: Houghton Miffelin Company.

CLINE, T., GUILLFORD, A., BIRCH, S. (Eds.) (2015). *Educational Psychology. Topics in Applied Psychology*. London: Routledge.

ČÁP, J. (1993). *Psychologie výchovy a vyučování.* Praha:Univerzita Karlova

ĎURIČ,L., GRÁC,J., ŠTEFANOVIČ,J.(1991). *Pedagogická psychológia.* Bratislava: Jaspis.

EMMEROVÁ, I. (2012). *Preventívna a sociálno-výchovná práca s problémovými deťmi a mládežou*. Banská Bystrica.

EMMEROVÁ, I. (2007). *Prevencia sociálnopatologických javov v školskom prostredí.* Banská Bystrica: PF UMB.

EYROVI, L. a R. (2000). Jak naučit děti hodnotám. Praha: Portál

FABER, A., MAZLISH, E. (2007). *Jak mluvit, aby nás děti poslouchaly.* Brno: Computer press.

FABER, A., MAZLISH, E. (2013). *Súrodenci bez rivality*.

FONTANA, D. (1997). *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál.

GAGNÉ, R. M. (1975). *Podmínky učení.* Praha: SPN

GAJDOŠOVÁ, E. (1998). *Školský psychológ a jeho vstup do humanizácie našich škôl*. Bratislava: Príroda.

GAJDOŠOVÁ, E., HERÉNYIOVÁ, G. (2002). *Škola rozvíjania emocionálnej inteligencie žiakov*. Bratislava: Príroda.

GRÁC, J. (2008). *Psychológia mravnosti*. Bratislava: Typi Universitatis Tyrnaviensis.

GRÁC, J. (2009). *Kapitoly edukačnej psychológie*. Bratislava: Typi Universitatis Tyrnaviensis.

HADJ MOUSSOVÁ, Z. a kol. (2002). *Pedagogicko-psychologické poradenství II.Diagnostika*. Praha: UK – Pdg.F (s. 7 -28; 94-102; 197-207)

HADJ MOUSSOVÁ, Z. a kol. (2004). *Intervence Pedagogicko-psychologické poradenství III.* Praha: UK – Pdg.F (s. 7– 36; 67- 155; kap. 1-3; 6-9).

HADJ MOUSSOVÁ, Z. a kol. (2005). *Pedagogicko-psychologické poradenství I. Vybrané problémy*. Praha: UK – Pdg.F (s. 49 –151; kap. 4 - 8).

HALL, C. S., LINDZEY, G. (2002). *Teória osobnosti*. Bratislava: SPN.

HRONCOVÁ, J. – EMMEROVÁ, I. – KROPÁČOVÁ, K. a kol. (2013). *Preventívna sociálno-výchovná činnosť v škole. Metodická príručka pre sociálnych pedagógov*

a koordinátorov prevencie. Banská Bystrica : PF UMB.

HRONCOVÁ, J. – PRUNNER, J. (2009). *Pedagogické a psychologické aspekty patologického hráčstva.* Banská Bystrica : PF UMB.

HUNT, M. (2000). *Dějiny psychologie*. Praha: Portál.

KAHN, N.B. (2005) *Jak efektivně studovat a pracovat s informacemi*. Praha: Portál

KAMARÁŠOVÁ, L. (2012). *Aktuálne problémy pri realizácií primárnej prevencie sociálno-patologických javov v školách*. Banská Bystrica : PF UMB.

KOPŘIVA, P., NOVÁČKOVÁ, J. A KOL. (2008). *Respektovat a být respektován*. Pavel Kopřiva: Spirála.

LUKASOVÁ, E. (1997). *Logoterapie ve výchově*. Praha: Portál.

MAREŠ, J. (2000). *Styly učení žáků a studentů*. Praha: Portál.

MATĚJČEK, Z. (1991). *Praxe dětského psychologického poradenství*. Praha: Portál.

MATOUŠEK, O. – KROFTOVÁ, A. (2003). *Mládež a delikvence*. Praha: Portál.

MEŠKOVÁ, M. (2012). *Motivace žaků efektivní komunikací.* Praha: Portál.

NOVÁČKOVÁ, J. (2010). *Mýty ve vzdělávaní*. Pavel Kopřiva: Spirála.

ONDREJKOVIČ, P. – POLIAKOVÁ, E. (1999). *Protidrogová výchova*. Bratislava: VEDA.

SPRINTHALL, N.A., SPRINTHALL, R.C .(1990). *Educational Psychology.* A Developmental Approach. New York: Mc Graw- Hill.

STERNBERG, R. (2009). *Kognitivní psychologie*. Praha: Portál.

VÁGNEROVÁ, M. (2001). *Kognitívní a sociální psychologie žáka základní školy*. Praha: Karolinum.

VÁGNEROVÁ, M., KLÉGROVÁ, J. (2008). *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Karolinum.

ZELINKOVÁ, O. (1994). *Poruchy učení*. Praha: Portál.